

Regeringen
Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM**Yttrande över Lokaliseringsutredningens (N 2004:15) rapport 1 Omlokalisering av statlig verksamhet**

Statens historiska museer (SHMM) har tagit del av Lokaliseringsutredningens rapport Omlokalisering av statlig verksamhet och får framföra följande. SHMM begränsar sitt yttrande till de delar av utredningens rapport som handlar om den framtida lokaliseringen av Riksantikvarieämbetet (RAÄ).

Sammanfattning

- Förslaget att utlokalisera Riksantikvarieämbetet från Stockholm till Visby är olämpligt och avstyrks.
- Förslaget att en utlokalisering av RAÄ även skall omfatta dess arkiv och bibliotek avstyrks med bestämdhet. RAÄ:s arkiv och bibliotek utgör även SHMM:s myndighetsarkiv samt bibliotek. Utan direkt tillgång till sitt arkiv och bibliotek kan SHMM inte bedriva instruktionsenlig verksamhet. Att dela arkivet och biblioteket mellan myndigheterna är både kostsamt och direkt olämpligt. Det bör vidare framhållas att arkiv och bibliotek är värdefulla delar i den publika verksamheten i kv. Krubban.
- Om förslaget att flytta RAÄ ändå skall genomföras måste SHMM kompenseras ekonomiskt från statsmakterna för att kunna upprätthålla en verksamhet av samma omfattning och kvalitet som idag.

Bakgrund

Statens historiska museer och Riksantikvarieämbetet utgjorde fram till år 1999 en gemensam myndighet: Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. Myndigheterna är sedan länge samlokaliserade i kvarteret Krubban i Stockholm.

Verksamheten bedrivs numera i två oberoende myndigheter men samtidigt kvarstår ett antal nära samband dem emellan, inte minst föranledda av samhällsekonomiska skäl. Det handlar om:

- RAÄ:s arkiv och bibliotek, vilka enligt avtal även utgör SHMM:s myndighetsarkiv samt bibliotek. Att en uppdelning inte skedde 1998, när myndigheterna skildes, beror på stora beräknade kostnader för staten samt att användaraspekterna bedömdes som mycket negativa för forskning och publikt arbete.

- Ett antal verksamhetsmässiga samarbeten, bl.a. inom ramen för det uppdragsarkeologiska systemet, FoU, där SHMM svarar för förvaltning av arkeologiska samlingar samt för tillgängliggörande och förmedling och RAÄ är central förvaltningsmyndighet och utförare.
- SHMM:s fortsatta behov av RAÄ tillhandahållna tjänster vad gäller konservering och fotografering av museiföremål.
- Ett nära samarbete i en rad administrativa frågor, där myndigheterna i enlighet med kraven på en modern och effektiv statsförvaltning samverkar för att dela på kompetens och kostnader. Det handlar således om samverkans- och samlokaliseringsfördelar inom säkerhet, personal- och löneadministration, telefonitjänster (bl.a. telefonväxel), vaktmästeritjänster, juristtjänster, lokalvård, samverkan inom IT-området, m. m.

Utredningens förslag

RAÄ föreslås utlokaliseras till Visby

Förslaget att utlokalisera Riksantikvarieämbetet från Stockholm till Visby avstyrks. SHMM delar den av RAÄ framförda bedömningen, att en utlokalisering av RAÄ kommer att innebära en sådan påverkan på RAÄ:s verksamhet, att den påtagligt och under betydande tid kommer att försvåra möjligheterna för myndigheten att utföra dess grundläggande uppgifter inom kulturmiljö- och kulturarvsarbetet.

RAÄ och SHMM har betydande fördelar av en samlokalisering när det gäller att förnya och rationalisera kulturarvsarbetet samt att göra det mer brukarorienterat. Bland de områden som idag är särskilt framträdande finns det publika arbetet, utställningsverksamhet, forskningsfrågor och hanteringen av kyrkans kulturarv m.m. Detta samarbete bygger på nära samverkan och kontakter mellan tjänstemän. En modern kulturarvsvård måste arbeta förebyggande – inte enbart traditionellt med en fiskal inriktning. Det kräver en annan typ av myndighetsarbete än den sedvanliga – täta kontakter med andra sektorsmyndigheter, med brukare av kulturarvet, med aktörer som påverkar kulturmiljöns värden och kulturarvets demokratiska potentialer. Ett sådant arbete behöver även utveckla andra metoder och andra instrument för sin myndighetsutövning. En sådan utveckling kan vi tydligt spåra i RAÄ:s profilering (se t.ex. Agenda Kulturarv). Inriktningen stämmer väl överens med SHMM:s betoning av samhällsrelevans och brukarinflytande. Det säger sig självt att ett sådant arbete kräver tidiga och täta kontakter med andra aktörer. Vår bedömning är att detta försvåras av en placering i Visby.

Från SHMM:s utgångspunkt står det därför ställt utom allt tvivel att myndigheternas fortsatta samarbete avsevärt kommer försvåras om förslaget genomförs. Därtill kommer förslaget att innebära betydande merkostnader inte enbart för RAÄ, utan även för SHMM.

Utlokaliseringen av RAÄ föreslås omfatta även arkiv och bibliotek

Utredningen föreslår att även RAÄ:s arkiv och bibliotek skall omfattas av utlokaliseringen, även om tidplanen för dessa delar kan behöva beredas i särskild ordning. RAÄ:s arkiv och bibliotek utgör enligt avtal och lång hävd även SHMM:s myndighetsarkiv samt bibliotek. En utlokalisering av dessa funktioner är således inte enbart en fråga som berör RAÄ, utan i lika hög grad SHMM, och därtill den stora allmänhet, bl.a. besökare till Historiska museet, som idag använder arkivets och bibliotekets tjänster. Bland användarna av arkiv och bibliotek finns en stor grupp inhemska och internationella forskare vilka behöver tillgång till källmaterialet i sin helhet, d.v.s. såväl litteratur och skriftlig dokumentation som fynd och föremål.

Om förslaget att utlokalisera RAÄ till Visby ändå skulle genomföras är det nödvändigt att undanta arkivet och biblioteket från omlokaliseringen och istället inrikta arbetet på att överväga formerna för att behålla dessa i sina nya, ändamålslokaler i kvarteret Krubban och samtidigt svara för en god service för RAÄ:s personal.

I detta sammanhang vill SHMM särskilt fästa regeringens uppmärksamhet på det inom Europarådet antagits en Rekommendation, bl.a. med innebörden att arkeologiskt dokumentationsmaterial och fyndmaterial bör hållas samlat. I dagsläget förvaras arkeologiska fynd och dokumentationsmaterial samlat i Statens historiska museums respektive RAÄ:s arkiv i kv. Krubban.

Förslaget att en utlokalisering av RAÄ även skall omfatta dess arkiv och bibliotek avstyrks med bestämdhet.

Merkostnader för SHMM

Skulle förslaget att utlokalisera RAÄ ändå genomföras vill SHMM fästa regeringens uppmärksamhet på att det kommer att innebära betydande merkostnader inte bara för RAÄ utan även för SHMM. Merkostnaderna består till en del av ökade kostnader för fortlöpande verksamhetsmässig samverkan, men huvudsakligen av direkt ökade kostnader i samband med att samlokaliseringens vinster upphör. Det senare omfattar således ökade kostnader för verksamhetsproduktion såsom foto- och konserveringstjänster och för administration i form av vaktmästeri, personal- och ekonomiadministration, m.m. Även om dessa merkostnader i dagsläget är svåra att beräkna i detalj, står det ändå klart att de är av en sådan omfattning att de kommer att innebära stora begränsningar i SHMM:s möjligheter att bedriva en verksamhet av motsvarande omfattning och kvalitet som idag utan statsmakternas särskilda kompensation. Till skillnad från RAÄ har SHMM idag närmast obefintliga möjligheter att möta de ökade kostnaderna med lägre utgifter, t.ex. för hyra.

Beslut i detta ärende har fattats av överintendent Kristian Berg efter föredragning av bitr. museichef Lars Amréus. I den slutliga handläggningen har även museichefen Ian Wiséhn deltagit.

STATENS HISTORISKA MUSEER

Kristian Berg
Överintendent

Lars Amréus
Bitr. museichef

Kopia

Utbildnings- och kulturdepartementet

Riksantikvarieämbetet

Statens fastighetsverk

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien